

Mətanət QASIMOVA
Bakı şəhəri X.Natəvan adına
uşaq kitabxanasının müdiri

A. A. XƏLƏFOVUN, GÖRKƏMLİ ZİYALININ ŞƏRƏFLİ YARADICILIQ YOLU

Bu il Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi, kitabxanaşünaslıq kafedrasının müdiri, BMT yanında Beynəlxalq İnformasiyalaşdırma Akademiyasının akademiki, tarix elmləri doktoru, professor, Abuzər Alı oğlu Xələfovun 75 yaşı tamam olur.

Ömrünün müdrik çağlarını yaşayan professor, respublikamızın pedaqoji elm aləmində kitabxanaşünaslığın elmi-nəzəri əsasını qoyan, onu tədris fənni kimi formalaşdırın yaradıcı alim kimi də məşhurdur. 1947-1948-ci illərdə ADU-nun filologiya fakültəsi nəzdində fəaliyyət göstərən kitabxanaçılıq şöbəsi 1962-ci ildən müstəqil fakültəyə çevrildikdən sonra professor A. Xələfov həmin fakültəyə ilk dekan təyin edilmişdir.

Azərbaycanda ali kitabxanaçılıq məktəbinin yaradılması, bu sahədə çoxsaylı dərs vəsaitləri, elmi əsərlər və monoqrafiyaların yazılması məhz A. Xələfovun adı ilə bağlıdır. Onun yaradıcı fəaliyyəti yalnız qeyd edilənlərlə məhdudlaşmır. A. Xələfov onlarla namizədlik dissertasiya işləri üzrə elmi rəhbər olmuş, çoxsaylı kitabxanaçı kadrlar yetişdirmişdir.

1961-ci ildə «Sovet Azərbaycanında kitabxana işinin tarixi» mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə edən A. Xələfov Azərbaycan Respublikasında ilk kitabxanaşünas alim kimi elmi dərəcəyə layiq görülmüşdür.

Uzun müddət kitabxanaşünaslıq kafedrasına rəhbərlik etmiş A. Xələfov həm də kitabxanaçılıq sahəsində fundamental ali təhsilin təşkilatçılarından biridir.

1974-cü ildə «Azərbaycanda kitabxanaşünaslığın tarixi» adlı monoqrafiyasını elmi ictimaiyyətə təqdim edən A. Xələfov bu mövzu ilə bağlı doktorluq dissertasiyasını 1975-ci ildə müdafiə etmişdir. Onun səmərəli elmi fəaliyyətində diqqətə layiq yer tutan çoxsaylı məqalələri də, kitabxanaşünaslıqla bağlı elmi biliklərin mənbəyi hesab edilə bilər. Gənc tələbələrə bu elmi anlayışlı və sadə dil ilə çatdırın müdrik alim, həm də qayğıkeş müəllim-pedaqoq kimi də hamının sevimlisinə çevrilmişdir.

A. Xələfovun rəhbərlik etdiyi müddətdə kitabxanaçılıq fakültəsi təkcə respublikamızın digər ali tədris müəssisələri ilə deyil, həm də MDB respublikalarının müvafiq tədris ocaqları ilə əlaqələr yaratmış və bu əlaqələr get-gedə təkmilləşmişdir. Professor öz elmi əsərlərində kitabxanaşünaslığı həm elm, həm də tədris fənni kimi obyektiv dəyərləndirmiş və bu elm sahəsinə dəqiq anlayış vermişdir.

1996-cı ildə A. Xələfovun nəşr olunmuş «Kitabxanaşünaslığa giriş» adlı dərs vəsaiti öz elmi səmərəli və dəyərli məzmununa görə xüsusi əhəmiyyətə malik olmuşdur. Bu əsərində ilk dəfə A. Xələfov kitabxanaşünaslığın humanitar elm sahəsi olduğunu vurğulamışdır.

Cəfəkeş alim, humanist müəllim, qayğıkeş insan və həqiqi ziyalı kimi yüksək dəyərlərə malik müəllimimiz – Abuzər Xələfov barədə nə qədər gözəl sözlər söyləsək də azdır. Onları bir məqalə çərçivəsində əhatə etmək qeyri mümkündür. Yuxusuz gecələri və narahat günlərinin məhsulu olan nəinki cild-cild kitabları, hətta ən kiçik həcmli məqalələri də dərin fikrə və elmi təfəkkürə əsaslanır. Bu əsərlərin hər biri barədə kifayət qədər danışmaq mümkündür, lakin məqsədimiz alimin zəngin yaradıcı ömrünü bütünlükdə əks etdirmək deyil, onun yalnız qısa məqamlarına toxunmaqdır.

Professor A. Xələfov gözəl alim olduğu kimi, həm də dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsində, milli dilimiz və adət-ənənələrimizin qorunub saxlanmasında xüsusi xidmət-

ləri olan əsl vətəndaşdır. Bu ideyalar onun «Milli dövlətçiliyimiz naminə» məqaləsinin ana xəttini təşkil edir.

Mərhum prezidentimiz H. Əliyevin kitabxana haqqında dediyi: «Kitabxana xalq, millət və cəmiyyət üçün müqəddəs bir yer, mənəviyyat, bilik, zəka mənbəyidir. Ona görə də kitabxanaya daimi hörmət xalqımızın mədəniyyətini nümayiş etdirən amillərdən biridir» - fikirlərini alovlu və tənpərvər kimi müstəqil dövlətçiliyimizə xidmət edən A. Xələfov öz fəaliyyətində rəhbər tutmuşdur.

Alimin «Heydər Əliyev və Azərbaycanda kitabxana işi» adlı kitabı da müstəqil dövlətçiliyimizə sədaqətli xidmətin nümunəsidir.

Biz inanırıq ki, xalqımızın sevimli ziyalı oğlu A. Xələfov öz elmi və pedaqoji fəaliyyətini bundan sonra da davam etdirəcək, yeni-yeni əsərləri ilə elmi ictimaiyyətin, tələbə və gənclərin sevincinə səbəb olacaqdır. Bu yolda sevimli alimimizə uğurlar və möhkəm cansağlığı arzulayırıq!

Professor A.Xələfov haqqında görkəmli adamların fikirləri

Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri öz elmi və publisistik məqalələrində, məruzə və çıxışlarında milli elminizin, təhsilimizin və mədəniyyətimizin inkişafına, kadr hazırlığına özünəməxsus töhfələr vermiş Əməkdar elm xadimi, tarix elmləri doktoru, professor Abuzər Xələfovun xidmətlərini yüksək qiymətləndirirlər.

Ayrı-ayrı səlahiyyət və məqam sahiblərinin ustad haqqında düşüncələri bu böyük şəxsiyyətin əsasən alimlik və müdriklilik xüsusiyyətlərinin araşdırılması baxımından seçilir. Əlbəttə, bu qoşa qanadın konkret faktlar təmsalında ümumiləşdirilməsi, sistemləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ağsaqqal alimimizin zəngin tale yolunun öyrənilməsi cəhətdən çox təqdirəlayiqdir.

Həmin fikirlərdən bir neçəsini nəzərdən keçirmək maraqlı olar.

Professor Abuzər Xələfov Azərbaycanda kitabxanaşünashq elminin yaradıcısı, bu sahədə elmi məktəb yaratmış tanınmış alim, bacarıqlı elm və təhsil təşkilatçısıdır. İftixar etməli haldır ki, Azərbaycanda kitabxanaşünashq nəzəriyyəsinin elmi əsası A.A.Xələfov tərəfindən qoyulmuş, ölkəmizdə kitabxana işinin tarixi və inkişaf perspektivlərinə həsr edilən araşdırmaları ilə vətənimizdə mədəniyyət tarixinin nəzəriyyə və təcrübəsini zənginləşdirilmişdir.

*Misir Mərdanov,
Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri,
Əməkdar elm xadimi,
fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor*

Abuzər müəllimin çox zəngin irsi vardır və ondan gənc alimlər, tələbələr zaman-zaman faydalanacaqlar. Abuzər müəllimin yazdığı dərslik, dərs vəsaiti, tədris metodik vəsaitləri hər zaman aktual olacaq, dövrlə, zamanla səsələcəkdir. Çünki bu əsərlərin bir ucu tarixi ənənələri söykənirsə, o biri ucu bugünkü həyatın axarına uyğundur. Yeniliyə, müasirləşməyə səsleyen hər bir yaradıcı əmək heç vaxt təsirsiz qalmaz.

*Abel Məhərrəmov,
BDU-nun rektoru,
Azərbaycan MEA-nın müxbir üzvü,
Əməkdar elm xadimi,
kimya elmləri doktoru, professor*

Abuzər müəllim öz insani keyfiyyətlərinə görə ən ali pillədə duran millət övladlarından biridir. Yaxından tanıyanlar arasında Abuzər müəllimin xüsusi əakii, mövqeyi və hörməti vardır. Abuzər müəllim ağayana kişidir, ağayana kişiləri isə həyatın heç bir rüzgarı əyə bilməz!

*Budaq Budaqov,
Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının sədri,
MEA Coğrafiya İnstitutunun direktoru,
Əməkdar elm xadimi, akademik*

A.Xələfov şöhrət titulları ilə yanaşı, gözəl bir müəllim, əsl tərbiyəçi, əsl ağsaqqaldır. Gözəl bir insan, dostluqda vəfah və sadıq, ailədə qayğıkeş, qeyrətli və namuslu bir şəxs,

daha doğrusu, şəxsiyyətdir. O, vətənpərvər, millətsevər, əsl vətəndaşdır. Elini, xalqını, vətənini, müstəqil respublikasını seven millət oğlu, millət övlədidir.

*Fuad Qasımzadə,
BDU-nun Fəlsəfə kafedrasının müdiri,
Əməkdar elm xadimi,
fəlsəfə elmləri doktoru, akademik*

Abuzər müəllim dinimizin qayda-qanunlarını gözəl bilən, onlara riayət edən bir insandır. Abuzər müəllim dinin yarısı olan insafı heç bir zaman əldən verməyən mömin bir müsəlmandır. Mən bir çox prinsipial məsələlərdə dəfələrlə bunun şahidi olmuşam. Allahın evini – müqəddəs Kəbəni ziyarət etmiş bir Hacı kimi özünün ibratamız söhbətləri, gözəl məsləhətləri ilə gəncliyimiz arasında inam, vətənpərvərlik hissələrinin qüvvətlənməsi işində fəal rol oynayır.

*Vasim Məmmədəliyev,
Azərbaycan MEA-nın müxbir üzvü,
Əməkdar elm xadimi,
filologiya elmləri doktoru, professor*

Professor Abuzər Xələfov universitetdə və respublikada təkcə kitabxanaşünas-alim kimi deyil, həm də yüksək səviyyəli şəxsiyyət və ictimai elmləri dərindən bilən ictimai xadim kimi tanınır. O, universitetin və bütövlükdə respublikamızın elmi, mədəni və ictimai həyatında böyük rol oynayır.

*Nizami Cəfərov,
Azərbaycan MEA-nın müxbir üzvü,
Azərbaycanda Atatürk Mərkəzinin sədri,
professor, millət vəkili*

Professor Abuzər Xələfov həmişə və hər yerdə birinci olmağa çalışıb. O, alimliyi də, müəllimliyi də, insanlığı da bütöv olan, bir məzhəbə qulluq edən və dostluqda da birinci olan insandır.

*Ağamusa Axundov,
Azərbaycan MEA-nın Humanitar və ictimai elmlər
bölməsinin akademik-katibi,
Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunu direktoru,
Əməkdar elm xadimi,
Dövlət mükafatı laureatı, professor*

Professor Abuzər Xələfov klassik aydınlarımıza, Mirzə Cəlil, Sabir dövrünün maarifçilərinə, elm adamlarına bənzəyir. Özünü təbliğdən uzaq, gördüyü çox gərəkli işləri cəmiyyətin diqqətinə özü çatdırmağa cəhd etməyən, necə deyərlər, uzun və maraqlı yolları keçəndən sonra da başını aşığa salıb doğma ixtisası sahəsində məktəb yaradan insan qazandığı fərəhli nəticələrlə də öyünür. Ölkəmizdə yaranmış yüksək səviyyəli kitabxana sisteminin ahəngdar fəaliyyəti ilə isə hər birimizin öyünməyə haqqımız var.

*Hidayət Orucov,
Azərbaycan Respublikasının
Nazirlər Kabineti yanında
Dini Qurumlarla İş üzrə
Dövlət Komitəsinin sədri,
şair-dramaturq*

Abuzər müəllim böyük təhsil təşkilatçısıdır. Həqiqətdir ki, cəfakəş kitabxanaçı sənətinin vurgunu, mənən zəngin, qəlbən şairinə insandır. Xalqa xidməti özünə şərəf bilən, yorulmadan, usanmadan ömür fəda edən ziyalıdır.

*Teymur Bünyatov,
Azərbaycan MEA Tarix və
Etnoqrafiya İnstitutunun şöbə müdiri,
Əməkdar elm xadimi,
tarix elmləri doktoru, professor*

Adətən alimləri üç qrupa bölürlər. Birinci qrupu qarışıqaya bənzədirlər. Bunlar ömrünü fakt toplamağa sərf edirlər. Topladıkları faktları elmi dövriyyəyə daxil edərək tədqiqatları əsasında elmi əsər yaradırlar. Digər qrupu hörümçəyə bənzədirlər. Belələrinin əlində fakt olmur, hörümçək bir şeyə söykənmədən tor toxuyan kimi belələri də heç bir fakta, elmi əsasa söykənmədən fərziyyə irəli sürürlər. Alimlərin üçüncü qrupunu bal arısına təşbeh tuturlar. Onlar bal arısı kimi həm toplamağı, həm də istifadə etməyi bacarır, yəni dəyərli əsərlər yaradırlar. Professor A.Xələfov alimlərin bal arısına oxşayan qrupuna aiddir.

*Hüseyn Əhmədov,
Rusiya Pedaqoji Elmlər
Akademiyaşının akademiki,
pedaqoji elmlər doktoru, professor*

Alim o zaman yüksəlir ki, məşğul olduğu sahənin, hətta problemin vurğunu olur. Ömrünü bu vurğunluq, bu sevgi ilə yaşayır, bu vurğunluqda yeni çalarlar tapır, onları işıqlandırır və elmə yeni töhfələr verir. Professor Abuzər Xələfov elmdə bu xoşbəxt vurğunlardandır.

*Hamid İmanov,
Bakı Dövlət Universitetinin
Humanitar fakültələr üzrə
Fəlsəfə kafedrasının müdiri,
fəlsəfə elmləri doktoru, professor*

Kitabxanaçılıq fakültəsinin ilk dekani, tarix elmləri doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi Abuzər Ali oğlu Xələfov təxminən yarım əsrdir ki, Kitabxanaşünaslıq kafedrasına rəhbərlik edir. Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin bütün fəaliyyəti, inkişafı, problemlərinin həlli onun adı ilə bağlıdır. Universitet kollektivi haqlı olaraq bu fakültəni «Abuzər müəllimin fakültəsi» adlandırırlar.

*Xəlil İsmayilov,
BDU-nun Kitabxanaçılıq-informasiya
fakültəsinin dekani,
tarix elmləri doktoru, professor*

Abuzər müəllimin gördüyü nəhəng işləri düşünən zaman həmişə qulağıma uzaqdan, çox uzaqlardan bir səs gəlir. Bu, ulu əcdadlarımızın səsidir. Sanki onlar əsrlər boyu

ulu mədəniyyətimizin bir parçası kimi yaşatdıqları «ağ saçlı» kitab və kitabxanalar haqqında gələcək nəsillərə obyektiv gerçəklikləri çatdıran, ali kitabxanaçılıq təhsilinin nəzəriyyəsinə və təcrübəsini yaradan görkəmli bir alimə – ustad müəllimə, müdrik insana bununla minnətdarlıqlarını bildirirlər. Çünki hər öyrənmək istəyən müəllim deyil, kimdən ki öyrənirlər, əsl müəllim odur.

*Zöhrab Əliyev,
BDU-nun Bibliografiyaşünaslıq
kafedrasının müdiri,
Əməkdar mədəniyyət işçisi, professor*

Professor A.Xələfovü heç kəslə müqayisə etmək olmaz, onu yalnız özü ilə müqayisə etmək olar. Abuzər müəllim alim, şəxsiyyət, mədəniyyət qurucusu kimi təkdir, təkrar olunmazdır».

Bu nəcib insanın, böyük şəxsiyyətin adı və şöhrəti həm də bədii əsərlərin mövzusunə çevrilib. Görkəmli şairlərdən tutmuş həvəskar yazarlara qədər bir çox qələm sahibləri Abuzər müəllimin ünvanına şeir çələngi bağlayıblar.

*Bayram Allahverdiyev,
BDU-nun Kitabşünaslıq və
nəşriyyat işi kafedrasının müdiri,
tarix elmləri doktoru, professor*